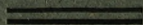

H 00-9
332

B

Dm. LEBEDEV.

SSRS-n KORUUZ²ND²A

Ойрол.

Dm. LEBEDEV.

9-26.

SSRS - ң қорыуында

Г.П.Б. в Лнгр.
Ц. 1934 г.
АКТ № 735

А. С. ИЛ'ТЕЈЕВ көсырген

ТЗ(2)7-6

Инв. № 297

SSRS—vastra telekejde kol kyçi-le çatkandardın tər- rəl çeri

Çys toolu predprijatijalar, tsexter, kolxoztor, vrigadalar, şkoldor, Sovet sojuzvıstın içindegi oromdor granitsa ań çapındağy revoljutsijanın çenyzin ötkyrgenderdin attar-la adalyp turat. Karl Livknextin, Andre Martinin attar-la adalğan zavodtor, german-la frantsuz komsomolnıñ attar-la adalğan tsexter, Klara Tsetkin - le Lantsutskijdin ad - la adalğan kolxoztor, Tel'man-la Roza Ljuksemburgtın*) ad - la adalğan şkoldor var. Kapitalistardın oroudorında voó tynej neme volyp volor va? Çok volvoj kajsın.

Bis deze ulurkanıp, predprijatijalavıst vaza kolxoztorvıst vastra telekejde çatkandard revoljutsijaga vaştagan vaşçılardıñ, onıñ öske kapitalisterdin tyrmelerinde tyrmeletkenderdin atar-la adap turadıvıs. Ne kereginde ondı degezin?

Bistin sotsialis çazalavıst vastra telekej ustyndegi revoljutsionnıj kerek-le kolvoştıgıp, onı temdektej vildirip çatkanvıstın kereginde ondı volyp çat. Bistin oronvıs-proletarijat diktaturavıñ oron volyp çat. Sovetin proletarlar voj-

*) Karl Livknext-le Roza Ljuksemburg—german proletarijadın vaşçılavı volgon, olordı german burjujlar alı kazı ań kılğın kılıp, 1919 ç. janvardın 15-ci kyninde öltürip salgandar.

Andre Marti—frantsustın kommunist, 1919 ç. Cernomorskij flodında turgandardı tıjmeenge vaştap, olordın vaşçıvı volgon. Tyrmede veş çılga ulaj oturgan, frantsuz parlamentinnin deputadı, vaza MOPR Ispolnitel'nıj Komitet predsedatelinin ordına turar zamestiteli volgon.

Klara Tsetkin germanın eñ ozogı kommunist kızı volyp, vastra telekejdi kommunist çılva vaştap, köymçılı kiceengenderinin biryuzı volgon, vojvıñ kalğansı çyurminin kunderine çetre telekejdin vastra proletar revoljutsijazıl verinip, çeny tartış ötkyrgen. MOPR-n ispolkomnıñ predsedateli volgon. 1933 çılda ijunin 19-cı kyninde Moskvada amıar çada kaldı.

Lantsutskij—pol'şanın revoljutsioneri, kör çıldardın turkuna Pol'şadagı faşisterdin tyrmelerinde oturgan volgon

Tel'man—german proletarijadın vaşçıvı, Germandagı kommunist partijanın general'nıj sekretarı, emdigi öjinde deze Gitterdin faşist vaşkaruzı tuzunda ol tyrmede oturup çat.

пың орооньда сotsialis çазалың çарандра вудырген аајьнса, опојьр-ок ваstra telekeј proletariјадьның ајьгьлар аргазьның кегинде турузьр çат.

„Oktjabr'skaja revoljutsija vaza ogus kommunisterdin taktikazь“ degen statijazьnda nek. Stalin ajdat: „Çaңьs oroondogь sotsializmanьң çenyzi, revoljutsijanьң ucuna cьkan çenyzi dep vodoorgo kelşpes. Kazь oroonyң revoljutsijazь çengen volzo, vojьn ucьna çedip cьkan kemdy ulu kerek dep vodovos ucurlu, çe vastra oroondordogь proletariјattьң çenyzin mendedip vudyrer voluşcь evi men dep көрөг ucurlu. Bu ucuralьnda Rossijadagь—çaңьs oroondo revoljutsijanьң vytken çenyzi imperializmnyң bir аајьнса тьңейленвей çajradьльр турган çaңьs-la produktsijazь emes, çe oo koştoj vastra telekeј revoljutsijazьnyң vazalьр өдөг çольnyң evi volьр çat“.

Bastra oroondordon çьldañ çьlga biske işmekcilerdin delegatarь kelip turat. Bistin өtkyrip турган çazal izivis-le, kolhozторьвьстың өзymi le таңызарга, bistin motorлорьвьстың, stanokторьвьстың, çалаңдарьвьста iştenip турган маşinaларьвьстың sogulgan тавьзын тьндар, kvynzej syyp ugarga, işter tapkan bir akcadaң, çarьm akcadaң ceberlej çuunьр turadьлар. Olor biske kelip, bistin izivisti vojлорьnyң etken işterin ciler көрөdiler, bis-le kozo sygynip, bir çаныпаң кандьј tutak var volgondo, bis-le kozo aculanьр-ta turadьлар. Kapitalist oroondorьnda mundьј neme volьр turar dep sananarga kelizer-be? German çerinin işmekcizi frantsuz kapitalisterinin predpriјatijalarь vizulьр çajradьlganьна sanarkap, aculanьр turar-va? Çok, sanarkap aculanvas. Ondьј volgondo, germanьң, frantsustьң olordon-do өskө işmekcileri, bistin işteribis tyrgen çaranьр vudyр тургальп, ol emeze tutaktu-da volgonьп, peniң ucun syrekeј vizular көрүр turadьлар? Bistin revoljutsijanь olor vojлорьnyң etken keregi oşkoş vodop көрүр çadьлар. Bistin kazь-la keregibistin çaranьр өrөлөгөni, olordь vojлорьnyң vudyrer keregine тьңей edip, sanaazьп tam көkydip kanatандьльр, ucunda sraңaj ајьльр argalanарьна izendirip çat.

Granitsa arь çанындагь proletariј, Sovet oroonyна kelip vilejin degende, ne şьra acudь көрүр cenevejt dep ajdar! Ojto төrөл çerine çаньр kelgende, onь tyrme, arest, raak çerge ssьkaga ajdaарь, sokturарь, өltyrterine-de çetre neme sakьр çat. Ondьј-da volzo, ol mundьј nemelerdin volorьп bilip turala SSRS-ть syygen adьnda, istorijadagь sotsializmanьң çazalь

Өдүр турган ең ваптаркы гөсударствонь көрөгө тартылар, куун-
zej kelet.

Војьның тыны кыскапвай, ваза җайың җүрүминең аярылар-
наң аявај, капиталист ороондогының ваstra kol кыци-ле җаткан-
дары бисте қандыј кerek вудүр турганың тындар, бистің вудүр-
ген немелерибиске сыгунир, proizvodstvodo сенемел іш азра та-
зыкань la танызыр бис-ле козо веҗыдыктың керегин җенерге
тартызыр, класс җок сotsial җонды вудүрерге кичеер турызат.
Олордың көвизи SSRS-ка іштенерге келир, озосы мергенчилер во-
лыр турадылар. Олор Совет сојузты војьның сындык төрөл җери деп
сананган керегинде мунайда едир турадылар.

„SSRS-пролетарлардыҗла ваstra телекеј-
диң кыстадыр, вазынгандардың төрөл җери,
бу lozungты телекејдиң казы-да җака җе-
ринде million toolu kol кыци-ле җаткандар
војлогының таанызында алыр җүредилер.

* * *

Бистің алдывьяста сындык вуткен бу он
еки керектер турур җат, Совет сојуз кере-
гинде он еки toolu granitsa агы җанында-
гы кагындаҗтарывьястың сыреен җакшы тар-
тыҗканың вичигени турат.

SSRS-ка удурлазыр, слер җуулазарыгар ва?

Ғуукта Нью-йорктың җаргызында мундыј учуралду неме
волгон.

Көр җылга Америкада җаткан Flemming деген ангlica-
ның ішмекцизи американың ваҗкару колына вагыр киреин деп са-
нанган волгон. Мунайыр санангань деже, ваҗка җердиң ішмек-
чилерин ваҗкарузы Сојединенныј штатардаң җандыра сыреге тур-
ган аайыңса вольды. Мундыј немени өткүрерге тургань деже, іш
җедишеј турган керектиң аайыңса сыгар вольр шытктаныр. ең
озогызында револјутсионныј ішмекчилердең аярыларга тургань
волгон: ваҗкару җөр тавына кирвес пролетарлардаң аярылар, оло-
ды ырадарга мундыј ер җолың тавыгань бу вольды.

Flemming Америкада узак җаткан, төрөл җери Англия оны
җилбиркедир тартпай турды: казы да җерде сени куданыр, кыциди
җир турза, җыҗоҗ эмес-пе? Турган изиниң аярывајың деп, ол аме-
риканың кизизи волорго сананды. Мундыј угuzu сөсти Америка
да җаргысы көретөн җанду. Ғаргысы оны алдыр алала сурады:

— Çiu baştağadıj volzo, sler amerikanıñ ceryzine vara tıgar va?

Flemming aktu sagızna ajttı:

— Воjың кууним ле варвазым. Çe кьсыртър tartкьдыj volzo, vararım.

— Çakşь. Kьsırtu çar vololo, sler cery toozında kirip kalgan dep vodojı. Amerika Sovet sojuzına udurlazьr çuulazarga turgan dep sanarьgar. Sler Kьзы ceryge udurlazьr çuulazarьgar va?

Flemming ajdьndь:

— Munь kereginde sler meni, neniң usun surap turьgar? Amerika SSRS-la çuulazarga veletenip turganь var-va?

-- Çok dep çarğьsь ajttı.--Çe ondьj volzo, vol'şevizm degen neme biske-de, vastra telekejge-de şogьp çetirgedij turat. Ajsa volzo, vol'şevikter bistiң-de oğopьvьska tavarьp kelerin kem biler.

— Bol'şevikter kemgede volzo, tavarьp turganь çok dep, Flemming ajttı.—Sovet sojuzь kemle-de çuulazarga turganь çok, sler munь vojьgar-da bileriger.

Çarğьsь unı kazьrladьp ijdi:

— Slerdi çarğь tuzunda vol'şevikterdiң sajkak sөzin ajdьnarga toktodьp turum! Meniң surağьma karuun veriger: bistiң Sojedinenenьj ştatarьvьs Sovet sojuzь la çuulaşkadьj volzo, sler Kьзы cery le çuulazarga vararьgar-va?

— Flemming çaltanvaj ajttı:

— Çok.

Çarğьsь ajttı:

— Bargьдыj volzo, varьgar. Bistiң ermektezer kuucьpьvьs çok. Mundьj ulustardь Amerika kerekсинip turganь çok.

Bir kьp өtkөн kiyninde, onь çazьm çokko acanadan өler edip, Anglija төrel çerine cьgara syrip ijip çatkanьp, Flemming bilip aldı.

— Çe, oşkoş, olor meni SSRS-ka udurlazьr çuulaşьrarga volvos. Munь ordьna өzө, çakşь dep ol ajdьndь.

Munajьr cьgara syrdirerineң Flemmingti çanьs la MOPR vojlogьnьd turuzar ulustarьnьd voluzь aajьnca argalap aldı... Çe ondьj volzo, amerikaga vakan kizi edip, onь alvadьlar, ol kьniң zajьp cьgara syrdirerineң vaza iş çokko çada kalarьnьd koguunьp, ondo eski aajьnca çadьp, çurtar çadat.

Dnestr suudьn akazьnda

Mundьj neme Bessaravijanьn raaktaгь tujuk deremnezinde, Dnestr suudьn mьjгьktalganьnda, Akkermanskij ujezute volgon.

Bessaravijada kol kuci le atkandar, rumьn generaldarьna ulaj amьr vervej turadьlar. Olor rumьn pomeщikterdin aškuzь-la arazьp kelizerine, azьna kuldanaгь la, acanala, okusur tapremeldejiri-le sranaj eртenip volvoj turadьlar. Oroonьn bir uc akazьnanь ala birzine etre tyjmeen dep neme ajьlpьr korkuщanьp turat. Nalogtordь uucьlarь kelgende, krestjandar ьjdam-la epsenip turadьlar. Zakon toovostordь arestovat' ederge politsija kelgende, krestjandar olordь mөndyrge tynejledip taщ-la sogup, utkup turadьlar. Mundьj epsenip uulazar kerekterdin toozь anьs katar volgon emes.

Bьltьrgь ьlda majdьn vaщtapкь kynderiniн aldьnda rumьn ceryziniн ulustarь Bessaravijada atkan evrejlerdi uuladьp tonodorgo sajjak ɵkyrerge sanandь. Mundьj neme olorgo krestjandardь revoljutsijadaн kьjdьpьr, ne le kanьkan ɵcin evrejlerdi sogup, olordь tonojьna vaщtandьpьr salarga kerekty volgon. Bir kanca uulap tonojьsь vandalar deremne urttarga mundьj sajjak ɵkyrerge ijilgen volgon:

— Evrejlerdi sogugar!

Mundьj kan tьgyler sajjakka kirip kapтьrganь sranaj as, toolu kizi voldь. atkan urtte tonop vuzar kerek bir kazь erde vaщtala verdi. atkan urtte tonop vuzar kerek bir kazь erde vaщtala verdi, e revoljutsionnьj volgon krestjandar ondьj neme le tartьzьp eңize verdiler. Ajdarda, munajьp epter tavьnganьnan neme volьp vьtpedi.

Majevka ɵji uuktap keldi, vastra urt deremnede oo syrekej kiceep veletenip turdьlar.

Ucunda majdьn arkьndu kyli edip keldi. Zandarmalar-dьn oncozьnanь amьr urt dep vodojton deremnenin, birzinde, kenetejin teermen vazьnda kьzьl maanь ajьla verdi. uugьnda turgan vastra deremne urtardan onoor kanca us toolu krestjandar vazьp turdьlar. Tyrgen ɵjine demonstratsija tьzөlip, uugьndagь deremnedegi ulustь kөdyrip alarga krestjandar an ol-lo vazьp ijdiler.

„Bessaravijanь SSRS-ka ojto andьrзьn dep tугувьs! Rumьnьn erin vlaар alaacьlarь Soviet sojuzka uduglazьp, uu vaщtaar volzo, vis bir volьp, oncovьs uduglazьp cьgarьvьs“ dep, maanьzьnda munajda vicilgen volgon.

Demonstrantar Dnestr suudьң җарадь җаар вастьлар. Оlor suudьң sol җаһьндағь мај ваярамдь ваярамдаарга турган совет крестјандарь ла каһьндағь воһьр җууктазарга санандьлар.

Pulemeterly җус toolu заңдариалар, олордьң җолып кезе туй алдылар. Крестјандар җуулазар җепселери җок-то волзо, җана тушпедилер. Demonstantar tudungan мааньзып вербеске турган керегинде уруш җуу маань җаһьнда тың volo верди.

җуу җепсели җок, кьзыл кол-ла крестјандар бир castaң өткьге заңдариалар отрядь-ла җуулаштылар. Оlorдьң көвизи өлтүрткени-де, көвизи валулаткань-да вар волгон. җе онды-да волзо, канга сөкөн, җытыһьр узылген мааньзып, олор җуулашкан җеринөң, кийинде өткьгер demonstratsija өјине җетре, ојто екилип сугуһьр кождылар.

җуу возоп токтој верерде, он кiereы валулаткан demonstrantar Dnestr сууга калып, бир җаһьна җузур ијдилер. Заңдариалар олордь тушкен мөндүрге туңей аткан октор ло узадып турдылар. Таl орто улузь сууда өлумин таптылар. җала тыңду, веһ валулаткан крестјандар суудьң sol җарадьна җеделе, Совет пограничниктердиң алдына кьси сьгыр, җьгыһьр, җаһьм Совет җерин окшоглор турдылар.

Revoljutsionnyj җаһьнан комьдалду ешелон

җаһь солдатка алдырган ешелон Паризтиң бир вокзальның җаһьнда турдь.

җаһь алдырган soldattar политсејскијлерге ус җергеleşкен җолду едип курчаткан волгон; олорго ујлеринөң ваза ене улустаң өскөзин кемди де җууктаптай турдылар, listovkaga выдүшту саазып волзо, кьсканьҗ җокко влаар аһьр турдылар. Кем кизи бу солдатарга җууктаар воһьр сенегенде, ондылардь ыгазы җокко арестоват' едип турдылар.

Бу ешелон турган җеринөң кьжыктар варып ијерде, париз полисјазыпның ваһьсызь сьгунген ааһьнса колдорып сьжманьр, ваһькарып турган полисјяларьна ајтты:

— Уулдар, җакшы! Бу вискө мөг вольдь, онды неме волвогоньнаң вери удај верди. Коммунисттердиң бирүүзи-де soldattarga җууктар волводь. Полисјяның курсар алган ааһьнса коммунист listovkalarьның бирүзиде өдүр волводь. Енди ойтсерлер ешелондь атыһьнса аларып җадылар. Оlor emди кандь җараваһь неме җолдо волвос деп, биліп җадылар.

Темир җол җоругьп тыңдыр, Париз тыһьндағь көк җалаңга икерлеј маңтар, җака усь вилдирвөс туштук җаһьндағь виноград-

nikterge tereñdej kirip çadarda, onđıj ok nemeni vuurı vıaştı ešelonıñ komandır sananır turgan volvoj kajsın.

Onđıj-da volzo, kızı sagız çaratpas neme keckeri vıaştıla verdi. Temir çol ortoz raak een çerge kirip, eki cas ejine uzyk çokko mañtaar ucurlu volordo, komandirga kudı sýkan adjudant çygyrip kelip, soldattar „internatsional“ kozondop çat dep, til çetirdi. Polkovnik suguldangan aajınca sýraj kызар сыктı.

— Arestovat' etsin! dep, kызарды.

— Çok vololvos. Bıj polkovnik dep, adjutant karuun berindi. Temir çoldıñ vastrazında oncoz kozondop çat. Sler ugur çadызар va?

Komandir kupe kызынıñ koznegi etkyre salkın la sokon proletarijat gimnazynıñ kozonı uguldy. Polkovnik tura çygyrdı.

Mundıj çarabas nemeni toktotpos volzo, men vastra ofitserlerdi arestovat ederim! dep kызарды.

Onıñ kijninde vaştapkы vagongo çygyrup kirdi. Onı tekşı çerly kozon-la utkudılar. Ol kызарды:

— Toktodызар!

Onıñ kызарын vıruyzide sagызka aлынады. Oncoz kozonın uspej turдыlar. Ajdarda, ol soldatardın eñ kicyzin çitkezineñ tudup adjutant çaar casыр iđi.

— Gaırtvaxta çaar vararız! dedi.

— Çok, bıj polkovnik, dep ortozına ajız la sýkan bir soldat ajttı.—Arestovat edeten volzon, vastra oncovıstı arestovat ediger.

— Onıñ kijnince sen-de vararız!

— Meni-de, meni-de deştiler.

Soldatar polkovnik çaar vılaştılar. Olordın kazызda men vaza varatam dep, ajдынır turдыlar.

— Kormeske varызар! dep polkovnik kызарды.—Slerge ne kerek?

— Soldatardın vıruzi ajttı: vıstı kanaar alparız çatkanın, vıstı vıler kerek.

— Onız slerge keregi çok.

— Çok, vıstın kerek. Okko vaştarızvıstı udra vıstı tutpaj, sler emes.

— Çe onı-la ne dep ermektezer! Kazız çerge vıstı alparız çatkanın, vıstı vojızvısta vılerıvıstı dep eskø soldat ajttı.

Çанız la vı ejinde vagonın stenezine komsomoldın çанız sýkan „Avangard“ dep attu gazetti çарызır salganın, polkov-

nik көгүр салды. Оо çууктај ол çугуҕр келеле сугульпаң көгөҕр, кьсьгды:

„Nøkøriø, slerdi Marselge алрагьр çat, оноң агь deze Кьдат çerine аткагьр ijer. Emdigizinde slerdi Кьдата алватъзъна udra аткагьр çat, olordъ çуулатъгьр саіала Soviet sojuzъна uduрлаştъгьр аткагьр. Soviet кагьндаştагьгьрдъ çуулар, øltуger pa-lactar volorgo slerdiң sagъzъgьrda var-va?

Tuуrazъпаң көгөндө, on toolu kol-lo vicigeni var emtir:

„Çok, çok, çok!“

Polkovnik gazetti yze sokъ.

— Oncogor çery tyrmezinde oturаgьr!

Øske vagondo көгөндө, ондъј, ycincizinde-de ондъј ok emtir. Eşelonъң vastrazъ komsomol gazeteri-le çарşъгьлр kalган.

„Internatsional“ kozoңпъң tavъzъ evre çапыпаң çајылр turдъ.

Polkovnik vazъп kavъngan aajъnca voјълъң vagonъна çy-гьre verdi. Temir çoldъң poјezdi toktop tura vererde, ol stant-sijaпъң vaşçъzъна kьјgьrdъ:

— Kapşъgaj, kapşъgaj! Bisti bir-de sekund øјiпe tutpagьr! Kargъška kalган vu poјezdi, men көrmøstin voјъпа-da kapşъ-gaj çetirer edim, çапыс-la onъң icinde vulkanda oturgan сылар oturbastъң kereginde!

Çe, temir çoldъң poјezdi çerineң kьјmьktagaпъ çok. Işme-kiler-le soldatar çуульzър alala miting etiler, ondo çьrgal vudum aajъnca mundъј rezoljutsijaпъ çøптøр сыгьrdьлар:

„Sovetu Кьдат-la SSRS-ka uduрлаşkan çуu vazалър сыкса, vis oо kirişpezivis!“

Çапыс-la munъң kijninde eşelon kьјmьktaр çyрir ijdi. Cuguldangan polkovnik тыrlazър, kupe kьbьnda vøктøпir салды. „Internatsionalдъ“ eşelon kozoңдоp turдъ.

Ispanijada Kerenskijdi kanajda utkudьлар

Sler Kerenskijdi vaјala unduvagalъgьr? Fevraldъң revøljutsijaзъ tuzunda ook burzujlardъң vaşçъzъ-la kudajъ volгон, een çerge til-søс vozodor Kerenskijdi: sler ezenip turugar va? Granitsa агь çапындаgъ kapitalisterge sadьнр, çуудъ yspeј „çenip ucuna çetirer“ деп туратан, Soviet vaşkarudъң eң kaрşu øştyzi sagъzъgьrға kiret pe?

Vu „vaşçъ“ emdigе çettire Evropaпъң тундук çапында ak-

gvardeetserdin ortozında ujalanьp, granltsa arь çanьndagь burzujlardan SSRS-la çuulazasьlarga kozular akьgvardeetserdin otrjad-tarьn tözöergo akca tilenip surap çuret. Ol ereniş vudymcizi çok kizi ucun, oo көp akca verbej çadьlar, çе ondьj-da volzo, varinderdin stolьnaç bir kanca verilte çedizip turat.

Munaьp çuulgan akca, çuukta ol İspanijaga vardь. İspanijada deze, Sovet soьuzь-la burzuj başkaruu tartьşpaj, amьr çөptь volzьn dep, proletariat kyyn kajral çokko burzuj başkaruzь-la tartьzьp, çenizip turat. Ondogь burzujlar bol'şevikterdin yuredyy olorgo өtrөzin dep korkunьp, ne-le ep symeni tavьnьp, Sovet soьuztь koptop, çamandap turadьlar. Mundьj nemege Kerenskij eskiden ala tazьkan symecil volьp çat. Ajdarda, İspanijanyң kapitalisteri onь kьsьrtьp alarga çөp vudurdiler.

Kerenskij voььnyң çys keberin çarandьp, İspanija promьşlenozьnyң tös çaan çeri Barselongo attu-cuulanьp çede keldi. Gorodtьn çaan kinoteatrazьnda „SSRS-ң veşçьldьgь vьtpej kalganьnyң ucun“ kereginde onьn baştapkь leksija kuucьny volor dep, çar etiler. Çarlagan cas өjinde ol çedip keldi. Kіno-nyң çanьnda attu-cuulu keler kizini korulaarga bir kanca on krezi toolu politsejskijler arь veri baskьndap turdьlar.

Onь uncukraj utkudьlar. Neniң ucun bir de kizi kolьn savьpvaj çat dep, ol sanarkap turdь? Çe zal amьnca uncukraj turdь. Ajdarda ol ozo azьndьra yurenip algan sözin kuucьndadь:

— Beşçьldьk vьtpej vuzula verdi... İşmekciler acanadaң torolor çat... Deremne çurttьn xozjajstvozь çьlyьp tyredi... Sovet başkaruudьn vazьlar ucь çedip kleet.

Kenetejin zal icinde sьgьru uguldь. Baştapkьzьnda bir sьgьru, onьn kijninde ekinci, ucuncı... Kerenskij sьgьrgan ulustьn tavьzьp voььnyң kьjgьzь-la көmө vazarga albadanьp turdь. Ol tušta vastra zal icinde sьgьrtkьş tam tьnçj verdi. Kuucьndap turgan Kerenskij ajttь:

— Bol'şevikterdi munaç sьgarьp ijiger, onoç vaška men sös kuucьnytm ajdьp volvozьm.

Zal icindegi ulus karuzьn verip, tekşi katkьrьza verdiler.

— Ebre çanьnaç kьjgь çьkttь: Arь çьk! Sen ak-gvardeets, İspanijadaң-da arь var! Biske slerdin kuucьnygar kerek çok!

Kem-de vaza kьjgьp ijdi:

— SSRS ezendik volzьn!

Zaldьn vastra icinde kol savьngan tavьş tьnçj çьkttь. Kem-de çьdьgan javloko lo (çijlek) Kerenskij çaar mergendej taştap

İjdi. Ol kulisa çaar çazьnarga meңdeј kasьp çygyrdi. Onь avtomobiline çetkence kiskelerdiң kozoңь-la uzadьp İjdiler.

Polltsija tuştagan-la kizini arestovat' ederge tura bererde, oromпьң vastra çerinde kiskeniң kozoңь тыңьј verdi. Kerenskij vazьp top çakazьna sugunьp, Barselonoң çaman atka kaldьpьp, ujalьp kactь.

Enikejde kьзы maanь

Faşisterdiң kьstuuna vastьrgan Bolgarijanьң tyр çerinde Enikej attu kicinek deremne çьлььp kalgan turat. Bu deremne politsijanь көp katar amьratpaj turdь. Onьң çatkan uluzь yzylvej tyzer nalog kerëginde, oncozьnaң ozo tyjmeender, revoljutsionпьј çuundar volgondo, oncozьnaң artьk çuulьzьp, kirizip turatandar, tekşi çapьnaң ajtkazьp, vaşkaruucьlarga amьr bervejtender volgon.

Opojьp Enikej uluzь „toobos“ attu volьp çada kaldьlar.

Вьлтьргь өткөн çьlda, Oktjabr revoljutsija vajramьnda mundьј neme voldь. Enikej uluzь çuulьzьp, mundьј çөp vudyrdiler:

— Biske çьrgaldu miting eder kerek, deştiler.

Ajtkan aajьpса vudyrdiler. Kozoңьcьlarnь çuup alьp „Internatsionaldь“ yurenip, plakatardь çurap, lozungtar-la maanьlardь çazar aldьlar.

Demonstratsianьң cas өji çedip keldi. Krestjandar uyrlazip orongo сьga vastьlar. Oncolorь Oktjabr' revoljutsijanь kundyleerge kьjмьктаza ськтьlar. Syrekej çaan сьndu plakattь alьпьp vastьlar:

„SSRS vistinь төrөл çeribis! Onь tavagьp şoktoorgo kemge-de verbezibis!“

Oncolorь bazar çeri çaar ulanьp vastьlar. Demonstratsijaga çapь ulus tam kozьльp, ystyne ajldaş çuuk çurtьң ulustarь-da keip kozьlgьlar turdьlar. Ajdarda, syreetip көrgidij neme voldь.

Bu өjinde kenetejın çok çerdenь politstjanьң attu otrjadь сьga kondь. Azu sagalь uzun unter ak-çalaңa çapьrada kьjьrgdь:

— Tozьp munəң varьgar!

Sөs ajdьnar orator kuucьпьп çapь-la vaştap algan volgon. Oncozь tavьş сьkan çer çaar vurula verdiler. Unterge çuuk турgandarь ofitserge şьbranьp ajтьlar:

— Çe sen, tavьzьң arajlat!.. Bistinь kerek vudyreribiske arlaşpa

Unter komanda berip kыşkыrdь:

— Ataka-la!

Politsejskijler, sogo çuulьp turgan albatь ortozьnda kalьdьp kire-le, olordь kamсылаj verdiler. Krestjandar koldorьna şьjdam, malta, ajruuş tudunьp alala, olor-lo çenize tartьzьp, bir aajьnca politsijanь kajra cactьlar. Krestjandar olordь kajra cackanьna toktovoj, olordь syrgence varala deremne çurtьnda-gь turgan vastra vaşkarudь toskьgьp ijdiler.

Udavaј deremne çurtьdь voјь vaşkarьnar tura vazьnda kьzьl maanь çajьla verdi. Krestjandar turguzala bicikilerin çuup alala, evre çanьnda çurtardьn albatь çonьna, kьsьru sөs bicidiler.

„Bis revoljutsionnьj tyjmeen cьgarьp vaştadьvьs, slerdeze viske volьzьgar çetirer ucurlu volьp çassьgar dep, bicidiler. Bastra Pravdiv okrugьvьstьdь icinde Sovet respublikazьn tözөjilder, vistinь Sovet sojuzьvьstagь karьndaştarьvьs-la radio-lo til alьzьp, voјьvьska kandьj-da politsejskijlerdi, vijlerdi, vaza kalan çuucьlar dь çuutrajьldar“...

Bastra okrug icinde politsijalardьn at mingen көp otrjadtarь kьjmraza vergen kereginde deremne çurt ulustarь karşьgaj aajlanьp, volьzьn çutirerge vololvoj saldьlar. Politsejskijler-le soldattar Enikej çurtь kurcap aldьlar, çatkan ulustьdь tal ortozь arestovat' etirdiler. Öskө deremnelerde ulustardь ьlgazь çokko vaza-da karкьlar, tuđьp turdьlar.

Bu uçural tuşta pomeşcikter çengen-de volzo, Enikejdiң көp toolu çenişken uluzь faşist tymelerinde kьjnalьp, oturьp çatsada, deremne çurtь kьzьl maanьnь Sovet ucun çenizip tartьşkanьn sagьzьna vek alьnьp, unduvaj turular. Unduvaj vazada sakьnьp turadьlar....

Rozariodogь cert

Rozario—көp maldu, tykty vuudajlu raak Argentinanьdь, amerikаньdь tuştыk çanьndagь respublikazьnьdь çaan promьşlennьj gorodь volьp çat. Argentinada vaşkaruzьn çenip cacala, vaşkarudь kolyна palac (çargьlagan kizini öityreeci)—diktator Urivuru alarda, voo tyjmeendep turgan işmekcilerdi çenerge cery ekeldiler.

Bu ceryler, işmekcilerdiң rajon çerinde çadьp alala prole-

tarlardıñ tyremel kvartaldarında sagъъна kirgence eelenip çaltanvaj komudaganıññ vastrazın tutkular turdılar. Mında-ок ороон icinde, çargъъ çokko, kommunistlerdi atkılar turdılar.

Urıburu vaşkarudъ Rozariodo kolъna algan vaştarкъ-ок kyninde, volşevikterdiñ tujukazыnañ kerke vaskan kъььrtu vicikterdi uc komsomol epty çerge çarşыr turar tuşta, olordъ oron icinde tudup alala atkılar saldıлар.

Tyjmeen vaza katar tьңр cьктъ. Tyjmer turgandardъ vazarga diktator cery ijdı. Mьtk tavъъ çьъraj verdi. Ajdarda, karatel'nyj otrjadıñ kijnine kommunistlerle komsomoldor ödyp, ondo tujukazыnañ soldattar-la kuıcnı sözın ajdındılar. Olordıñ kezigi munıñ kereginde ölymin tapтылар, çe kezigi deze tartыngan keregın vudyrip saldıлар: soldattar adъъın aldыndağыdъj emes, kreledip ijdiler. Olordıñ көvizi mьtktarıñ taştar cackan aajьnca, bir kanca işmekciler ölyrtpej cada kaldъ. Mundъj neme çaltanvaj ödyp, kuıcnьın ötkyrgen kereginde voldъ.

İşmekciler tyjmeenin vaskan kijninde vaşkaru soldattarın certeerge sanandъ. Mundъj neme aajьnca, diktator soldattardıñ kemizi vudymcily volgonьın vilerge sanandъ, vudymcizi çok seziktylerin deze tyrmelep salar etti.

Certendirer kyn çedip keldi. Soldattar çыrgар turgandъj keberly bir virzineñ prezident maanъъna çuuktaj vazьr, onьı ucun velen öler volьr, certenip turdılar.

Kenetejin maanъ çanьnda vulgak cьктъ. Çuuk öjinde ceryge aldьrtkan, aldыnda işmekci volgon—çaş soldat certenvezim dep mojnoj verdi. Cert keregın vaştar, vaşkarьr turgan ezrik ofitser tenttirilip, oo vazьr keldi.

— Sen төрөл çeriniñ aldыnda vudyrer keregинneñ, kanajda kьjarga çaltanvaj turuñ? dep, kьjыrdъ.

—Soldat ency amььnca turup karuun ajttъ: diktatorgo certenege төрөл çerimniñ aldыnda vu meniñ vudyrer keregim emes...

— Ee, ondъj-val...

Ofitser kol mьtkьyn uştur, çaş soldattıñ saamaьna ular alala, till takььr ajttъ:

— Çakşь, ajdarda sen kemniñ maanъъna çөptөnlp, certener kyunıñ var?

Soldat, көs-tө çumunvaj ajttъ:

— Kьзы maanьga.

— Vu maanъ kemdij dep, sen vilerin-be?

— Soldat ajttъ: vilerim—Sovet sojuztьn. Vu sok çanьs ороон, onь men vojьmıññ төрөл çerim dep vodop turum dedi.

Мытыктың тавызы ськты. Ezrik ofitser шыкар ата-да сол-
дат чандра валулај аты. Bastra војь сасылган кыга ујмалыр,
soldat чакана тушти. Ол кыгырды:

— Sovet Sojuz ezendik volзып!

Ekinци katar atkan мытык, оны шыгыр салды.

Dollar korol'dorыны ороныдагы demonstratsija

1932 чыда јапон севузи Шанхайды уј мытыктагыны окто-
гы-ла мөндүр тушкен сифер аткылар турарда, шымецилер организа-
тсияларыны delegattary чун тыңыр чажылазын деп, оо удурла-
зар шымецилердиң чаны фронттың организovat' едерге SASS-н
N'ju-jorkto чуулдылар. Politsija vaza тујуказынаң иступ турар
улустары, чуун волор черин, көр katar vedrep таварга кичеер
турдылар, че delegattardың сырекеј ачыктана чуулганын ващару
чанынаң аар волвој салдылар.

Izi çok шымецилер gorod ващарузына чуулган аажына
текши ващар, волыщ акка verzin деп, suranarga турарда, olordың
demonstratsijazyна kozular volыр, чөр vudyrdiler. Boluщ akcаны
sranaj-da alvaj турган izi çok шымецилердиң тоозы Amerikada
15 million. Izi çok шымецилер, voluщ алдым деп ајдарга чара-
vas nemeri, voluщ четирер organizatsijalardan алыр турдылар. Бу
voluщ емес, че ажылар kereginde vergen verilte.

Demonstratsijaga чуулганы 15 муң kizi volды. Demontran-
tar bankalardың, vizalardың, dollar koroliniң-Uoll-strittiң ороны-
на ськтылар. Бу izi чокторды politsija кыстай чолып вөктөр, kajra
vastrarga кичеерип албадандылар, че olor deze yzeri војлорынаң
tudunganca сьндыј vazyр турдылар.

Uoll-strittiң ороныда demonstrantar устыне ааж-вазы чок
жыгыр чаады. Mundыј neme volordo, olordың көр savazy коо-
тој kijim kepty-de volzo, алды чар vazyр турды. Kolonnadan
biryzide сыгара varvady.

Olordың ortozынаң kenetejin кууцын ајдасылар тавылыр
keldi. Olor avtomobilderдиң устыне сыгыр, бир өјинде он черде
кууцын сөзин ајдына verdiler.

— Nekerlerl-dep, ајдындылар. Sler voluщ akca suranarga ва-
гыр чассыгар. Ващару akcаны чок деп slerge ајдар. Бу меке
volor. Ondo akca var, bis deze var черин slerge ајдыр vereribis.
Olor generaldardың kolyнда, уј мытык чазар koroldorында,
olor deze bronenosetstiң kijninde bronenosets, tankтың kijninde
tank чазар турдылар. Чуулазарга belendenip турар keregine
milliondor toolu akca сыгарат. Чууды кемге veleter турдылар?

Къдат sovedine! Sovet sojuzьna! Mundьj çuu volvozьn dep, bistin kiceener keregivis volьp çat!

Bu късьгу sesti çakъь ukan aazьnca, demonstratsija orto- zьnda tavьş sьgьp, kuylej verdi.

— Сьп! деп иш çок volgondorь къгьгьдылар.— Çu uga veletenerintoktodor! Çu ukeregine temdeker sьgargan fond aksa ньд vastrazьn иш çok- torдьд voluzьna verer! SSRS-ka kedyrgen koldь kajra çasar!

Çuulgan bastra alvatьdaң mundьj tavьş sьkть:

— Amerika ишmekcileri-le krestjandarь Sovet sojuzьna udurlazьp çuulaşpastar. SSRS-ka kedyrgen koldь kajra çasar!

Politsija alvatь ystьne kaьj verdi. Olor kuucьn aьdacьlardь tudup alarga sanandьlar. Izi çoktor ebre çaьnnaң yzeri vojlorь- na knaj tura verdiler. Kuucьn aьdaacьlar çazьnpьr kildь. Uoll- strittin demonstratsijazь çuu keregine udurlazьp, kьdat alvatь- zьnьd vaza sovet sojuzьn ucun turuzarga belen volьp çat dep, bastra N'ju-Jork icine çajьlgan tavьş voldь. Ol ok tuşta ebre gorod ucunaң tramvajga, velosipedtke, çer aldьnda çyrer temir çolgo oturup алган ишmekciler çuulьza verdi. Bir-le ças eдerde, ploşcad çalandaгь ulustьd тоozь 40 muң kizi voldь!

Izi çoktorдьд çuucьl suraгьna, bastra demonstratьladaң çuucьl lozungtьd tavьştanьp kuylej verdi:

„Sovet sojuzka kedyrilgen kol kajra ças- sьl zьn!“

Politsija arga çokto kajra vazьp ijdi. Demonstrattar dollar- korolinin, volot vaza uь mьltьktu oronь-la çajьm vazьp eдe verdiler.

Къзы razvedcikter (kajuucьlar)

Şpikter (vaşkaru çaьnnaң tujuk neme sezip, tujuk-la til çetireeci ulustar) olordь istep turдыlar. Olordьn kijnince polit- sija eeci çurdiler. Olor deze tuturup koldorьna kirzej turдыlar.

Olordьd тоozь көр volgon. Bu Gamburgtьd ozocьl, ишmek- cileri-le kommunist, vaza komsomoldor volgon.

German çerinin Gambur porttь Japon çerine çuu çepsel- derin atkarьp turar çeri volgon. Mundьj çuu çepseldi kajrcaktar, sraңaj-da bildirtip sestirves etken, ystьnde cijip salgan „Ka- zan-a-jak“, „komьs çepselderi“, „Ajlicinde tudunur kavьnar neme.“ Çe vu „komьs çepselderi,“

tudunьp kавьнар neme“ kьdatьң kol kyci-le җаткандарьнаң канса муң tooluun җок edip ɵltyrerge beletegen neme volьp җат. Paraxodtor kyniң zayьn ɵlymniң korkuшту җuu җepselin тьмьк талај җаар тазьp турдылар.

Bu җu вьш евре җапынаң sestirtpes volьp турдь. Шпиктер оны аткарып турар тушта ulam аҗыктај, көрүp турдылар. Bu тынде, җыгер тужук пароходтордьң trjum icinde ne neme аткарылып турганын бир-де kizi билбезин деп, kiceenip турдылар.

Ғе, ондь-да volzo, kommunisterdiң газеттери kyniң zayьn-voйьпың tutьrvas razvedcikteri-равкорлор azra сьпының usuna җедip, оны җарлар, vicip турдылар.

„Byгун „Rogervik“ degen парaxod Japongo kizi ɵltyrer koron газтар салынып, сала берди.“

„Byгун „комьс җepсел“ деп vicикty кайтсактар icinde Japongo җуудың 10 муң тьлтьктарь аткарылды.“

Ajdarda, Gamburgtьң bastra uluzь munь билip турдылар. Birzinde ишмекчилер 20 муң toolu portto җуулала, мундь җөр сьгардылар:

— Kазь oроон Sovet сојузьна udurlazьp җuu сьгарайьп deze, oo бир-де kilogramm җувьш бервес.

Japon konsul'stoзьның көзнөгине тастар uca берди. Bu тастар deze caазьна la oролгон volгон, ol caазьнда bicilgen мундь volгон:

SSRS-ть-la tidiniп tijip көryгерсе!...

Nindudagь majevka

Zujtszinde җаан тураның вазьнда yc җылдьң туркуньна, Kьdat rajondorьның ваштапкь stolitsазь munda деп ucurlagan кьзыл мааны җайлып турат. Ninduden төмөн тыстык җапында җуук өјинде җузи җуурьлып калған gomindаның*) generalь oturgan җеринде emdi кьзыл cerydiң штавь туруп җат. Munaң kьdat кьзыл ceryziniң ващыларының Cu-De vaza Mao Tsze-duna җаар attu-cuulu rejдаларь вагыp җат. Munaң kizi sanaазьна алынып vудын-ves ceryлер kyc җолду җерин ɵдүp tarkajt, мunaң кьзыл cery gomindан generalдардьң ijnine otурьp турат.

*) Gomindan - kьdattьң natsional'nyj partijазь, оны kьdattьң natsional'nyj argазьн vedrenip тьjмегенin төзөгөн ващызь Sun Jat-Sen volгон. 1927 җыл даң ala Ol kontrrevoljutsionnyj partija volьp kubulala, kьdattьң revlojutsionnyj тьjmeen сьгаргандарь la җepsenip, җуулазьp tartьзыp җат.

Gomindan völyk ceryleriniñ kijninde arь tenip çyrgen amerikanьң ofitseri көznөktөң kьзыl cerydiң çuulazarga bilerin, bilip sezindi, oo parad volor dep uzakka sygyndirip turdьlar. Kөrgymçily çaraş partizan völykterin sogьp çuulajьvьs dep, ajdьp turdьlar. Onьң kijninde onь tujkazьnaң ajvьlar avtomobil'ge oturguzala ajьtьlar:

— Ser, ezen volьp. Ser, çanarga kelizet. Ser kьзыl cery bistin armija ceryvisti çuular casьp ijdiler. Ser, kacarga kelizet.

Ser kaca verdi, Amerikaga varala bicidi:

„Nankin ceryleriniñ çenip çuulazargьna men vytrej turum. ajsa volzo, olor voь vojlögьп çenip turganь var“...

Munьң kereginde Ninduda kьзыl maanь çajьp turat. Munьң usun Gan' tszjan ici - le divizijanьң kijninde divizija vагьp turat, Nanczouньң çolьп tuj ala kojьdьlar, vaza Ganc'zouda da kьзыldar turat. Borojo vergen rьasa kijiminiң edegin tudunganca anglicanьң misstioner avьzь tujukazьnaң cery kijnine çazьna kacat, munьң kereginde Gan'tszjanьң oң çaradьnda gomindan ceryleri, sol çanьnda kьзыldar turat, missioner deze aksandaj vazьp turarda, kijninen eңir karackьzьnda çygyrip çatkan kanca on, çus, muң көlөtkiler bildiret.

Arajьnaң aj çarьgьпнң tьjgeni çygyrgiler çatkan ulustьң çys keverin bildirtet, ajdarda missioner vu nankinьң soldattarь dep көyp turat.

— Sler oјto varьp turugar - va?

— Ee, oјtologonьvьs vu turul!

— Neniң usun ol çanьndağь çaratka sler ne kecpediger?

— Bololvos kereginde, ondo kьзыldar. Olor - lo tuştazarga bis suuvejtenibis. Olor biske çaravaj çadьlar.

Missioner vazьp turdь, onь - la kozo nankiniң soldattarь da vaskьlar çattь. Olor deremne çurtka kirip, çatkan ulustь topop turdьlar. Kьзыldar çuuk dep til çetkende, olor çolьnaң tuura cьgьp, kackьlar turdьlar. Munajda 52 - ci divizija tozьp kackan. Munajda-ok 59-cь divizija - da kackan. Olordьң generaldarь kartь çuruktь көyp, onьң aajьna cьkalakta kьзыldar olordь toskьga çuular saldьlar. Boluzьп çetirerge 6-cь divizija kelerde, onь vaza çuular saldьlar.. 90-cь divizijanь oļçolodьp saldь.

Tujmender cьkan krestjandardьң armijazь, munajda nankiniң reguljarnьj ceryzin çuular turdь.

Kijinde missioner Şanxajda munajda kuucьndağь:

— Men çuulatkan eki divizijanь көrgөm. Nankinьң kьзыldardь çuular kyçi çeder divizijalarьп men көvөdim.

— Neniң usun ondьj?

— Къзыл армияда тактика бар, онызы деже қапыс-ла қаңир турарында волюр қат. Қазы қерде къзыл армия турған волюр, крестжандарда рис деп аш бар. Қызыл армия бар қерде қурт тонор турары қок. Менің билеримнің онсозы бу.

* * *

„Майдың Бақарқы кыни езендик волюн! Қезек өжине турған Совет бақарузы - ла къдатың Революционный севу соведи къдат албатызын революционный маевка - ла кындилер туру...“

Къдатың совет қерінің Ниндузінде, майдың бақарқы кынинің вайрамь. Армияның қыс тоолы къзыл маанылар кынинің ертеніне езініп қатқанды турат. Реверу совет - къдатың бақарқы ла Реверу соведи - албаты алдында ус аяға қуулақан керегінің содыл беріп қат, оны қалғансы кыни деже, бу къзыл маевка волюн.

— Бақарудың тоғус дивизиязы қаңдиріп қуулаты.

— 30 муң оқолор алдылы.

— Тсзжанысиде бақарудың 9 муң севузи волю кыунзей биле оқого кирди.

— Нанкин еки дивизияның оқолоткон офитсерлері албаты алдына кемзидилер, емди нанкиннің армияларына къзылдар - ла қуулазаны тоқтотсын деп, късырту сөзін айданадылар.

— Бил мында, Тсзжанының туы қерінде, Совет сожытың тартызы қаңішкен керегі усун, қаңізіп қадылы.

— Къдатың совет бақарузы Япон фронтына удурлазар қапыс фронт төзөөр керек деп късырту едіп туру, совет райондорь - ла севу тартысты тоқтотсын деп, оны вуукалдаар, къдат албатызына демократический права берерін өткүзін деп, вазаны оны қуу қаңсели - ле қаңселдезін деп туру.

— Къдатың совет бақарузы къзыл севуге киріп қууда турған крестжандар алдына вазаны пролетарият алдына айданып туру, ол вастраны кычин, ССРС-ка япон имперализмазының тавары қоктоорына қорулаарга берінер деп. Билің сок қапыс пөкерібіс ССРС-зы, ол билің сындық төрөл қаңібіс,

Мнаны бу крестжандар ортызына қықан, къдат советтің бақылары: Мао Тсзе-дун, Хан-Син Сзан Гуо-дао; Си-Де қуулан албаты алдына өдур вазанылар.

Сыуанидең деже, бил канцаны райондорь къзыл армия қолына кидіріп алды деп тавыш келди. Хенанидең къзылдар ус город алды деп тил қаңтиредилер. Тсзжанын қаар озогы сылар нанкиннің дивизиялары қасып туру деп угулат. Маевканың кыни онсозына.

артык Nindu устыне җаркыпн җетирет; муң toolu кызаланаң аҗ-тылгандардың җену козоңь җаңыланьр турат.

Ondo, օзогъзында kul volgondor cac tulunь-la general-dardьң видьнъң aldьңdagь tooзын arcьр турар җеринең, коју җаҗыл-ган маанылар ортозынаң кyлымzrene Marks - la Lenin көрyп ту-радьлар.

Revoljutsijaga 30 муң җаңь кьсьрткандарь

SSRS-ть tavararga veletenip turgandar - la udurlazarga vu-җыгь җыда җуулган mitingterde Cexo-Slovak armijazyнаң 30 муң җаңь кьсьртьр алгандарь козыьр турадьлар. Bu mitingter-di kommunistler-le komsomoldor organizovat' etken volgon.

Ofitserler SSRS-la җуулазarga җуу ваштагазын, 30 муң Cexo-Slovak armijazyнъң soldatarь olor-lo җуулазarga мытыкта-гьвьсть olor җаар vura tudarьвьсть деп certendiler.

Bu vastra talalarda җуу җепсelderin vudyreten zavodторь-ның ең җаан Шкодоның zavodторьның орооньнда volgon.

MOPR мааньзь aldьнда

Zirar, imperialisterdin җуу тuzьнда җуулашкан Frantsijanьң Tura җеринде җаткан krestjan kizizi. Okoptordoң (җууда җер aldьнда казыньр җазьнар җери) җанарда, ol җаңь җууга veleten-gezin, oo udurlazьр җенизерге var kycin berinerge sanаньр aldь. җуу вашталарьн җаңь-la revoljutsija **кьждьрьр** toktodoton деп ol bilip, воьнъң vaza evre turgan җьрт deremnelerде revoljutsionнъј idejazьн syreen kiceep,kuucьңdap turдь. Bu iш aајьн-са bir канча katar arestovat' etirele, ucunda toolu nekөлөрi le җаргыладьр салды. Zirar la оның nekөлөрin, sler җуу kerek җок деп, deremne җьртarda кьсьрту vicikter өткyrip турьгар деп, vurular turдьлар. Zirar тырмеledele возор ськть. Ol тырmedeң сьгарда, вашkarуда turgandar воьнъң ucун vaza җаргылаткан keregинде штраф акcань төлөр voloibos nekөлөрin iшmekciler ucун 25 муң frank штраф төлө дестьлер. Zirardьң bir ebeш җери, җадар туразь vaza toolu җер iштener җепсelderi var volgon. Mundьј nemeleri oo җyгymin өткyрer argазьн берip turgan volgon. Turгуza-la штраф акcань ekelip берves volzo, оның җөөзөzin са-дар edip temdekтеp салдылар.

Başkaru Zirardь munajda katulaganь-la, җаткан җьртьнъң kommunisterge җьрт кyунзек җоктуларьн, korkudьр salarga са-ландьлар. Olordьң vodogонь җастра volдь. Mundьј prigovor

krestjandardь korkutpadь, e tam olordь aсьндырды. Beш ылдың turkunьna vaшkaru Zirar eezerin sadar dep turarda, krestjandar nekeri usun turuzьp, satьvas eny tartьш volьp turды.

Sadylar dep on katar ar voldь, on katar sadu kereginde ar vicikter arшьгыьp turды. e krestjandardьң uucьl keberlenip, udurlazьp tartьшkanь, urt erdin vaшkaruzьn toktodo teskerledip turды.

Udurlazьp tartьшkanьnьn bir ucuralь mundьj volgon. Sadu eki kynniң vazьnda eдer ucurlu volgon. Mynьң atь tyrgen ajьla verdi. Telegraf-la kьзы voluштьң сыgarьlu kizizin kьсыьp aldьrdьlar (Frantsijadagь MOPR). uuktaj turgan zavodtordьң iшmekilerine til etirdiler. Evre turgan urtardьң kol kyци-le atkandarьn *kedyerge krestjandar ortьp ijdiler.

Temdekter salgan cas eјinde bastra er usunaң, onco oldor-lo attu, aju-da krestjandar kelip turдыlar. Kьзы maanь tudungan avtomobil'ge oturup iшmekciler keldiler. Olor revoljucionnьj sarьn kozondop turдыlar. Olor mitingtep turдыlar. Onьң aajь syrekej тың kycty volgon kereginde vaшkarucьlar toktoj tyшtiler. Sadar eјin eјlеvеј kezeke toktodьp salдыlar.

Iшmekci krestjandardьң biryuzin, mundьj tartьш kazь eјge etre volor dep surady.

— Bisin enip alarьvьstьң usuna etre volor dep, krestjan kizi ajttь.

— Sler erigerdi syrekej тың korulaarga sanangan turugar?

— aпьs er kereginde kerek volьp turgan emes, e yгym adьzvьvьs-ta kereginde volьp at. Zirar uu kerek ok dep, vaza bastra telekejin revoljulsijazьnьң шivezi volgon SSRS-ka tavaraгьnaң korular turgan usun, vuruladyr turgan emtir. Bis onьң aпьnda volьp atkanьvьstь, olor bilzinder.

Mynьң kijninde, cala mekelegen aajьnca kozьp ajttь:

— Ondьj-da volzo, bis revoljutsijanьң koomoj soldattarь volvozьvьs.

Krestjandar, bu eny tartьшта MOPR-ga vaštadyr, enip salдыlar. Vaшkaruga Zirardь katularga mеr vololvodь.

Olordьң adьn bis vilbezivis

Bu manczur eriniң degen krestjandarь volgondor. Olor-dьң adьn bir de kizi vilbeј at. Olor attarьvьs maktulu volьp, istorijaga kirzin dep, iшtep kiceengeni ok voldь.

Mundьj neme 1929 . raak kyn сыгьш erinde konflikt

воһр, SSRS-ка Czan Sjue-Ljan degen кьдат generalьнъд ceryzi çuulaj tavarьp turarda voldsь.

Olor tьp øjinde czansjueljan ceryziniң lagerlarьna, çu çepselderin cogo salar çerine ødyp turdьlar. Olor Sovet sojuz kereginde, manczur soldattarьna cьпн kucьndap turdьlar. Olordьң көvizi øltyrtip saldьlar. Kijniңde olordьң көvizi partizan otrjadtarьna, emeze tuştyk çaпьndağь Kьdattьң kьзы ceryzine sala verdifer. Øskezi granitsa aзыр viske keldiler. Kөp çaпь deze Manczurija çalandarьnda ølgen aajьnca sөkterø taşтальр çada kalarda, olordь тапьр vileri çok voldsь.

Birzinde manczur ceryzi vistin Sovet granitsavyьska çuuktap kelip çadarda, temir çoldьң çolь vuzup salganьп көrdiler. Mundьj neme тynde volgon. Bu тynde olor vistin granitsavyьsta turguskan karuulьna bildirtpej çuuktarga sanangan volgon, çe çoldьң vizulganь olordь toktodьp saldь.

Опь çazaarьna vastra тyп øtti.

Bu тynde tavarьp çuularga vololvoj saldьlar.

Munь кем etken? Manczur komandirlarь eş neme vilip vololvoj saldьlar.

Olor bir kanca toolu vuruзь çok krestjandardь arestovat' edele, atkьlap saldьlar.

Burulu şokcьlar deze тапьтраj çada kaldьlar.

Bis te olordьң adьп vilvej turuвьs. Olordьң көvizi SSRS-ka tartьпьр korulaarga onь syugen adьnda, kol kyци-le çatkan-dardьң çaпьs la төrөл çeri volgon kereginde çyгymin verinip øldiler.

Bis olordьң adьп vilvezivis, onojьp-ok Kьdatta, Germanijada, Bolgarijada, vastra kapitalisterdiң oроondorьnda, olordьң kolonijalarьnda kommunizm çeyzi kereginde çyгymin verinip ølgen, көp muңdar toolu rjadovoj çuucьlardьң adьп-da vilvezivis.

„SSRS-ть korulaarь—viske eң ulu zakon volьp çat“!

Bastra alvatьlardьң proletarlarь çaпьs la viske kuynzek, volьp, çe vudyrer kerek tuzunda vistin ucun çeңizip, tartьşpaj çat dep, sananarь teskeri volor.

Bis Kolcaktь, Judenicti, Denikindi çenip toskьrdьвьs. Bistin oроопьвьstьң icine şoktop kьgen øske oроondordьң 14 toolu armajlarьп çenip, caca syгdivis. Bastra telekejdin proletarlarь-la kol kyци-le çatkan krestjandarь visti çьпьstьra artьзьр, imperialisterdiң armijalarь la tuştaştyrgan volzo, kanajda kyc

çedip çener edebis? Çok, mundıj ucuralında bistiñ çenyviske onıñ kər vudyrer iş kerek volıp, onıñ artık kan tögyleri kerek volor edi. Orus kapitalizm-la udurlazıp tartızarga bistiñ çenyviske vastra telekejdıñ proletarlarǵ voluzıp çanıñ səs-le emes, çe vudyrer kerekterle-de çetirgender.

1920 ılıda Anglijanıñ, Frantsijanıñ, Italiyanıñ vaza onıñ do öskö oroondordıñ işmekçileri, profsojuztarǵ azra Sovet Ros-sijanıñ tavarıp, çuular turarın toktotpos volzo, vastra oncovıs fabrik zavodtor izin iştebej toktodorıvıs dep, molçonıp turdılar. 1919 ılıda Vengijanıñ proletarlarǵ burzuj vaşkaruuzın alıp cacala, sovet respublikazın tözögöndör, bisti korulagan aajınca, interventsijanıñ ijgen çeryzin voynı vaştandııp tartılar. Pol'sa-la çuulazar tušta, çeryde turgan muñ toolu işmekci-le krestjandar bis çaar çajıp, bistiñ Kızıl armijalarǵvıska kozylala çuulazıp turdılar. 1919 ılıda frantsuztıñ talaj çeryzi Andre Martinga vaştadıp, Sovet oroony-la çuulaşpaska tujmeen cıgargandar.

Bisti çuular salar edip vaştagan, bir kanca generaldarǵ bis eziviske kijdirip çadıp Anglija, Frantsija vaza Italiyanıñ kapitalisteri ol tušta oroondorıñ armijalarǵıñ ortozında revoljutsija tujmeen cıkrızıp dep korkunıp, voynıñ arga evin generaldar vojlorı tavızıp dep taştarga sanaganın, çart vıñır turıvıs. Munıñ kijninde bu çeny tartızta bis çanıñkan volıp turganıvıs dep ajdarga kelezor ve? Çok dep ajdarı çart. Vastra telekejdıñ kol kyci-le çatkandarǵ bistiñ revoljutsija keregivisti voynıñ koryp, vastra ep kycin salıp, telekej imperijalizmazı bisti çenip salvazıp dep, korular turdılar.

Bistiñ oroonyvıska, Oktjabr kijninde ötkön ılıdardıñ ejine olordıñ karu kyuzek volor aajı öskörıp kuvuldı-va? Çok, kuvulvadı. SSRS-ka vastra telekej proletarijattıñ karu kyuzek volorı, tam terendej verdi, bisti kolvoştııp biriktirgen sojuz tam tıñır çat. Gran arı çanıñda turgan kol kyci-le çatkandardıñ cıgarıñ muñ toolu ulustarǵ biske ijilip çat, olor deze oıto çalıp, bistiñ çarana-aajlanıp turgan keregivisti vastra telekejge kuıcındap turadılar. Munıñ ucun olor istedip çat, çe SSRS-n cıñ oostıñ oosko köcyp, vastra kol kyci-le çatkandardıñ çarada ugar nemezi volıp çat. Bis kər ucuraldardıñ mörlerin bilertıs, temdeklep ajtsa, Estonija işmekçilerinıñ delegattarǵ SSRS-n çangan kijninde Sovet sojuzında kergönin, cıñnca kuıcındagan ucun, voynıñ gosudarstvozıñ karşulanıp turı dep buruladala, arestovat' etirdiler.

İşmekci-le krestjandardıñ SSRS-ть korulaar kereginde, vojnıñ vaşkaruzına udurlaştır turgan көр usuraldarıñ, bis vileribis. Çuuk өткен өjinde bistiñ SSRS-вс icinde Metro-Vickers kampanijazında turgan anglican sluzasıylardıñ tujuk aajncatil çetirip turarınñ çartın сыгарып alarda, anglican vaşkaruz olordı aktu emej—dep çarladı, ajdarda Anglijada Metro-Vickers zavodınñ işmekcileri çuun edip tavызala, Sovet çarğıзынñ çarğılagаны сын çoldu деп ajдыştır. Munıñ usın olordı vojnıñ gosudarstvozına karşulanıп turı деп çarladılar.

Çuzın vaşka oroondordon biske ijip turgan тоозь çok vicikterinde, işmekci-le krestjandar Sovet sojuzın korulaarga velen volıp turganın vicip çadıлар.

1933 ç. fevral'ajda Moskvada kolhoz mergencileriniñ vaştarkı vastra sojuz çuunında kolhoz özümne kiceengen ozocı çenyciler Lenin partiazınñ vaştaganı aajncıa sotsializmaga kirip, çer iziniñ syrekej çarana vudıп çatkanı, kuıcındap turar tušta, tındık Amerikanıñ birikken ştatarıнñ revoljutsionnyj fermeleri vu çuunga telegramm soktıлар. Amerika fermerleri munajda raport sözini çuunga ajдындылар:

„Krestjan çırt alvatızынñ көр çanı mundıj neme munañ arı ulalıp varatanı çok деп, sezip bilip aldıлар. Krestjandar biriken aajncıa kizi kycin çiiр nemeler-le tartıştır turadıлар. Slerdiñ çenizip tartışkanıgardı kijniñ de çengenigerdi, bis undıvaj turıvıs... Bistiñ vaşkarıvıs, çon ortoızında өtkyрer bistiñ eezileribis, bisti maşinalardan kajra ijdiп işti kızı kol kyci-le iştendirerge, çer izineñ maşina texnikazın çajladıп turarda slerdiñ vaşkarugar deze texnika aajın bilip tazıkandardı attu-cuulu деп adap turat. Slerdiñ vaşkarugar çanı eñ çakşы maşinaları, yrenderi, texnikaga uyrederile vaza çyme çөp vereri-le voluzın çetirip turat. Sler işmekciler-le birigip, aldında varıп çadıлар...“

Sovet sojuztıñ өştyleri onı çuularga veletenip turganıñ, bis vileribis деп, fermerler telegrammınñ usıında vicip turat. Olor slerdiñ oroонызgarga tavarıп çuular uclar tušta bis slerdiñ ulu gosudarstvogordı korulaarga var kycibisti salağıvıs“. Amerika kapitalisterdiñ fermerleri mundıj til sözini çetiret.

Evropanın krestjandarı Sovet sojuzka kyunzej tartınarı munañ as emes. Faşisterge udurlaştırkan evropa

kongrezine çuulgan krestjan delegattarь evropañ krestjandarьna өнөтөјin bicigen sözinde faşist politikazьnьñ tyvin çartьna сығарь, Sovet oroony kereginde muñajda ajdьñpьr turdьlar:

„Kongresste turgan krestjandardьñ delegattarь muñdьj nemeni temdekter çadьlar, faşizm grazdanskij çuudьñ (ulus-tyñ klasska völyktenip çuulazarь) rezimi volgon aajьnca bu ok өјinde çuuga veletenip, temdekter алган çol aajьla, Sovet sojuzть -proletar gosudarstvozьñ çok edip kьrarga sananьpьr turu. Bastra oroondordogь faşizmьñ saјgak өtkyrer sözi vlr tynej volьp çat: mekeleer aajьnca krestjan alvatьzьna, ne-le tyzip çatkan çetkerlerdin şьltak keregi Sovet sojuzтьñ var volgonь aajьnca tavьlyp çat dep, muñdьj çetkerler Sovet sojuzтьñ çok volьp сыьjvaajьnca uzulbes dep bildirterge turat. Bis deze vastra kycivis salьp, çuuga ulamдај veletenip turganьñ, çartьna сығарь turadьbьs, bir çanьñaç deze çuudь kerekcinveј, amьtьna kiceengen çanьs-la oroony Sovet sojuzь volьp çat dep, kerelep turubьs“

Emdigizinde vastra kapitalist oroondorьññ proletarlarь tudunar maanьlarьnda muñdьj sösti bicip çadьlar: „Sovet sojuzтьñ koruuzьna turarь, viske eñ ulu zakon volьp çat.

Imperialist faşizmazьññ çuuga veletenip turarьna udurlaşkan SSRS-ty korulaar degen lozung, vastra oroondo çajьlyp, onьñ kyci tьñpьr çat. Bu lozungty ajdьnganca, vastra alvatь ortozьnda çuu keregine udurlaş, vastra oroondor icinde kommunist partijazьna vaştaдьp, avgustьñ vaştarкь kyni өtkyriлер, bu kyp vastra telekeјdin alvatьzьñ 1914 çьlda çuulaşтьpьr çar etken kyni volgon.

Kacan da, kajda da revoljutsionньj çanьñaç tartьş volgon do, Sovet sojuzть korulaar kereginde lozung sös ajdьvajsь өtpeј turat. Oo tynej neme kapitalisterdin istorijazьnda kacan da volbogon. Temdekter ajtkazьñ, anglican işmecileri frantsuz vaşkaruzьñ korulaar volьp, Anglicandardьñ tavarağьñaç ajdar lozungtyñ evi kanajda-da tavьlvas. Çok dep ajdarь çart. Sovet vaşkaruzьñ deze olor korulap turadьlar. Onьzь-da as. Bistin granitsavьstьñ arь çanьnda revoljutsionньj çanьñaç demonstratsija volgondo, maanьlarьnda“ Bis-Kьzьl serydin soldatarь dep lozungtyñ bicilgen ucuralь as emes volьp çat.

Онъ түр учуръ, класс чапылаң бистің кагындаштыкыбыс төрө
черим деп, капиталист государствоzyn adap турганы чок, че
Совет сојузъ adap турат. Капиталистердиң ороондорында рево-
люционнъй чапылаң албаты кымыктазыр көдырилгенде, айданар
лозунгтардың ең төсты лозунгъ SSRS-ты корулаар керегинде во-
льр чат.

Нениң учун мунды неме volo verdi? Мунды неме ва-
стра телекейдің албатызы еки вашка lagerge вөлүнген керегинде
вольр чат: өзүр, сotsialist чазалың чазар турган Совет сојузъ ла
ваза воъ-воълогъ көришеп, аңдызыр турганына тумчалапыр чат-
кан телекейине вөлүнген. Sotsialisticeskij-ле kapitalisticeskij еки
системаның тартызыр ченизери емдиги өјиндеги историяның ең учур-
лу немези вольр чат. Фашизм өзүр, олордың ак terrorъ чажылыр
тыдыр-та турза сotsial-demokrattar садныр чажылала согың четі-
гір-те турган тушта, ваstra ороондордың кол кыци-ле чаткандаръ
варар чолыбыс еки чара деп, вирузы капитализманы тыдыр Совет
сојузъна удурлаштыр турары, оны чартар ајтса, кизи кыцин чір, ки-
зи куданар керекти чажымдај тындырга волузары, ол емезе екин-
цизи Совет сојуз учун, ваза ваstra телекеј устынде Совет вашка-
руды төзөөр керегинде удурлазыр тартызарында деп, там сезин-
глеј verdiler.

Мунуң учун SSRS-ң кыци тыдыр, не-ле кереги чарана ву-
дери-ваstra абаты ортозында революционнъй чапылаң көдырилир
кымыктаар кереги-ле уламдалыр, колвольр турат. Мунуң керек-
гинде кол кыци-ле чаткандардың узеги воълогының учун туруза-
internatsional'ны кереги де өзүр тыдыт.

Совет ороонның кыци там тыдыр, вөкөлөнір туру. Бистің
ішекци-кrestjan кызы армиявыс емдиги өјинде сырекеј кыс чуу
чепсelderly вольр чат. Мунуң керегинде imperialisterдиң тургу-
зала биске тавары келери ченил-де емес, воълогына чарлу волгы-
ды турат. Че оноң өскө-дө шытагы вар, imperialister SSRS-ка
тавары келеринен чалтаныр турганы воълогының ішекци-ле крес-
tjandarына вудынвей турганында вольр чат. Imperialistтердиң кор-
куныр вудынвези сын чолду, олог биске тавары волзо, кол кыци-
ле чаткандарың воъна удурлаштыр салар, олордың сery армия-
зы деже Совет сојузка удурлазыр чуулашпас, олордың армияларъ
чыдаларың воълогының generalдарына удра tudup ijer.

Bastra телекеј революциязының mergenci brigadazy

Imperialisterдиң ваза олордың чалакај фашист lakejлериниң не-
ле евин бедренір вар сыдалына төгын сайгактарың возодыр турганы,

blstin akcañ kuurmaktap ederi, ak terrorın kazırladıp turgan-
var-da volzo, olordıñ meke evine kirbej, kazırlanıp turarın ke-
rekke alvaj, bastra telekejdıñ işmekci klass alvatız SSRS-ty ne-
niñ ucun təröl çerim dep turat? SSRS bastra telekejdıñ kol
kyci-le çatkandarına kulga turarınan jargalanar, çañs-la epty
çolın kergyzip turgan kereginde ondıj volıp çat. Bu çol-pro-
letarijattıñ diktaturazı, sovetterdiñ başkaruzı volıp, BSK(B)
partijazıñ uuredip baştagan aajınca işmekcilerdi-le kres-
tjandardı oştı klasstı çerip alarına sotsialist çaralınñ eñ ulu
çenyzine baştap çetirdi.

„Sovetter“ degen sös proletarijattıñ kazı da çerde turgan
aajınca, burzıj çañ çazal-la tartızıp turgan volzo, kuynzej aj-
dınar sözi volıp, Sovet başkaruzı ucun ajdar lozungı volıp
çat. Orus işmekcilerdiñ-le krestjandardıñ çozogın alıp, V e n-
grija la Bavarija proletarijattar 1919 çıl da Sovet
respublikaların tözögen. Finljandijada, Latvijada,
Estonijada, Litvada, Polşada sovetter tözögen
volgon. Çe olordıñ oncozıp toskıra çuular, tükən kan-
darına tumalattı.

Bastra çerdi Kyn vadıp, Kyn cıgıp çañında volzıp, ka-
pitalist oroondorında olordıñ kolonijalarında kol kyci - le çat-
kandar kapitalga udurlazıp, revoljutsionnıj tartızıp ötkyrip
çatkanda sovetter tözöer dep lozung cıgarıp turadılar.

K y d a t ç e r i n d e kızı armija ceryly, tös sovet başkaru-
lu 60 million alvatıp viriktirgen sovetterdiñ tözögeninen veri
beş çıl völdı. I n d o k y d a t t u frantsuz kolonijazında tyjme
eñ cıgarda ondo vaza sovetter tözölip turdı. Gitlerdiñ faşist baş-
karuzı turgan G e r m a n i j a çerinde, kanca muñ toolu rev-
oljutsionnıj işmekci-le krestjandardı öltirgeni aajınca faşist dik-
taturazıp vektej tözöergö turadılar, çe ondıj - da volzo, attu
cuulu kompartijalın maanızındagı sovetter tözöeri kerek degen
lozung sös arıvıj çada kaldı. Bu lozung aajınca çazıp iş-
tener tereñ tujuk çerden revoljutsionnıj çerıj tartıp çajılp,
tıp turat.

Proletarijat başkarudı burzıjlarga udurlazıp, çañs-la par-
lamentte kuıcındazar sös azra emes, sotsial demokrattardıñ
çörtöñip turar, vaza kol kyci - le çatkandardıñ keregin oştıler-
diñ kolına tavıştıp vazar politikazı azra emes, çe çañs ka-
tu kandu tartıp azra çuular alar ucurlu dep, Sovet sojuzı kerg-
yzip verdi. Sovet sojuzı bastra telekejdıñ proletarların vojnıñ
başkaruzı keriginde çerizip tartızarına uyretti. Bastra telekej

ortozında Sovet sojuztın çaан учурь telekej proletarijattın re-
voljutsijazın vaştар алганьда вольр çat, оноң өскө leninniң
vol'ševik partijazына оның ващсызь нөк. Stalinga vaştадыр, ча-
ныс çeny tartышть өtkyрerin көргysken emes, çе оны kapitalister-
дин vuzalaңнаң тызеп, sotsialis çazальна kijdire çарандыгыр ты-
льдарың - da көргysti. SSRS - ң çozoktu tem degi vaşt-
таркь - la екinci вещ çылдык партиjanың gene-
рал'ныj ващсызь нөк. Stalinиң адь - la kolво-
льр, өдурь турган сырекеj çaаң çаранар çену-
зи, telekejдин vastra proletarijadына, sotsi-
alizm çazальна vaştаньр vaгар çаңьс - la
çоль вu деп көргyzet.

Bastra telekej ortozında Sovet sojuztın çaан ucurlаньр
turарь, telekej ystynдеgi kol kyци - le çatкандарга kapitalist oroondo-
гьндагы vuzalaңнаң сыгыр аajланар çоль, тыгемелден, асанадан,
иш тавьлвазынаң, кьсталаңнаң аjылагынаң, кycterин çijdirerинең,
kapitalisterдин - le pomeщиктердин кулданарынаң sotsializm
çenyзинең çапыс çоль вu деп, көргyskenиңде вольр çat.

Муньд учун Sovet sojuzь vastra telekejдин kol kyци - le
çatkандарга сын - çапыс төрөл çери volгонь ол. Муньд кере-
гинде, Markстың арканы аajыңса „төрөл çери çок“ proletarlar
Sovet sojuzьнда sotsialist төрөл çерин tapканы ол вольр çat. Çыс
toolu Sovet sojuzьның natsional'ныj албатызь vol'ševik parti-
jazына vaştадыр sotsialist çоның төзөп çat. Olорды көрyп турган
proletarlar, вазынсыкта турган өскө natsijalar воjына аjдыньр
турадылар: çыс toolu natsional албаты mundьj nemени çөpтy во-
льр vudyrip турарда, bis - te olордың vileзине козыльр kirgedij
вольр çадьвьс, Sovet sojuz natsional албаты ortozьнда tartьзар
kerekti çок etti, оның учун оның çazаль international'ныj во-
льр төзөлгени ол.

Муньдj nemени bis бир - de минут өjине undуvas ucurlу
вольр çадьвьс. Bastra telekejдин proletarларь-
ның көзи bis çаар ulальр турат, бистиң Sovet
sojuzьвьс yугedy škol, шивее, vastra tele-
kejдин mergenci brigadазь вольр çat.

„1931 çылдың fevral' aжда хозjajstvo kерегин өtkyрer
zadacазьн нөк. Stalin munajда ucurlap аjткан: Bистиң алды
çаар kijdire çыларвьс mundьj ucurlу volор kerek, vastra
telekejдин ишmekci klass албатызь бисти көрyп турала, munaj-
да аjткады volьн: мениң ozось otrjadьм вu emtir, ме-
ниң mergendycи brigadam вu, ишmekcilerдин vaщkarузь вu

emtir, төрөл çerim бу, оlor keregin vudyrip çadьlar, ol bistin-de keregibis volьp çat-çakьь, kapitalisterden korular olorgo voluzьbьs çetirelder, revoljutsija keregin bastra telekejdij edip çajьmdaj vaьtajьldar.“

Bistin vaьsьbьstьң sөzin, bis zavod, kolhoz, MTS, kyn izinde iьtenip, kacan da undubas ucurlu volьp çadьbьs.

Kolhoznikterdi, MTS-ң-la sovhoz iьmekcilerdi bu ajdьlgan sөs sotsialis çalaң aьtarьп çuup, kolgo kijdirerge, өjlөгөн өjin-de gosudarstvogo aь çetirip vererine emdi ok evelip, iьtiң mergencizi etsin. Biьtiң mundьj vudyrer kerekeribis çaпьs-la Sovet gosudarstvonьң aldьnda vudyrer izibis emes, çе vastra telekejde çatkan iьmekciler-le krestjandardьң aldьnda vudyrer internatsional'ньj keregibis volьp çat. Bu kerekerterdi vudyrer kereginde revoljutsija ucun çenizip tartььskandarga volьььп çetirer, bastra alvatь ortozьndagь MOPR organizatsijazьпнң clenderi, ozosьldar-la çava kirizip, өtkyrer ucurlu, olor deze mergendy izi aajьпca telekej revoljutsijazьпna bastra voьпн kььskanvaj veringenin, kanca katar bildirtken volgon.

— Bu çьlda mopranyң clenderi gosudarstvo planьп aзьktaј internatsional'ньj mopranyң 20 muңnaң azra gektar çerdi yren-dep, casьp saldьlar. Bastra alvatьпнң çuu keregine udurlazar avgustьң vaьtapkь kynine veletener kynderinde, көp kolhoztor lo sovhoztordo, bu gektarlardan aзьп çuur iь өdyp turar. Bastra vudyrip çuulgan aзь gosudastvogo veriler, bu aь ucun veriler akcazь deze podьfeпньj politika çaпьпnaң tyrmeletkenderge volьь edip veriler.

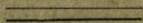
SSRS-ң mopranyң clenderi avgust ajdьң vaьtapkь kynine ucuradьp „Ekinci veььçьldьkтьң vaьtapkь çьl өdүь akcazьп“ tarkadar iziniң ucuna сьgar. Ekinci veььçьldьk keregine өdүь akcaa bicidip, vklad edip kijdireri 100 million salkovoj volьp çat.

Kolhoztordьң, sovhoztordьң vaza MTS-ң mopranyң clenderi avgust ajdьң vaьtapkь kyninde kapitalister tyrmelerinde podьfeпньj tyrmeledip oturgandarga bicikter bicip ijer, ondo deze, bastra telekejdij mergenci brigadazь volgon Sovet oroоньп kanajda çarandььp, тьпндьp çatkanьп kuucьндap verer.

MOPR-ң adьп adagan kьььl ovoztor-lo, granitsa aрь çaпьndagь revoljutsija keregi ucun tartьььp çeniьskenderdiң adьla adap, bastra alvatьпнң imperialisterdiң çuu keregine udurlazььp tartььzar avgust ajdьң vaьtapkь kynin utkup, kyndyleilder.

Bazalyktar

	str.
SSRS — bastra telekejde kol kyci-le çatkandardyň terel çeri.	3
SSRS - ka udurlazыр, sler çuulzarыgar — ba? . . .	5
Dnestr suudyň çakazynda	6
Revoljutstionnyň çapnaň komьdaldy eşelon	8
Ispanijada Kerenskijdi kanajda utkudylyar	10
Enikejede kызы maany	12
Rozariodogь cert	13
Dollar korol'dorynyň oronyndogь demonstratsija .	15
Kызы razvedcikter (kajuucыlyar)	16
Nindudagь majevka	17
Revoljursijaga 30 miň çapň kысыtkandary	20
MOPR maanyzy aldьnda	—
Olordьň adьny bis vilbezivis	21
„SSRS - ty korulaary — biske eň ulu zakon volьp çat!“	22
Bastra telekej revolutsijazynyň mergenci brigadazy .	26

Ответ. редактор Аргоков И. Н

Рецензент перевода Абышкин М. М

Сдано в производство 8/VII - 1934 г.

Подписано к печати 16/VIII - 1934 г.

Печатных знаков в 1 пл 41,664.

Формат бумаги 62 × 94₁₆.

Наряд № 606.

Тираж 1500 экз.

Объем 1 пл.

Облито № 1086.

г.Ойрот-Тура , типография им. Клары Цеткин, филиал ОГИЗ-а.

Ваазь 25 акса.
Цена 25 коп.

ЦЗ 90

Ойрот.

2-25

По заказу облкомитета
МОНР

На ойротском языке
На страже СССР
Перевод ИЛТЭЕВА А. С.